

CRONACA DI UNA SERATA PARMIGIANA

(Questo pezzo l'ho scritto in dialetto perché possa servire da esercizio di lettura).

Le premesse c'erano tutte; 'na séde storica, La Giovane Italia, 'na compagnia 'd génta ch'a vól bén ala nostra citè e al so tradisjón e tutti, a 'na manéra o l'ältra, i s' dan da far par valorizärja.

Anca al menù l'éra a l'altèssa. Antipast e tórdè d'arbètta consè cme va sécond la régola ch'la diz: tgniss sénsa vansàj, foghè in-t-al butér e sughè cól formàj. In quel clima parmigian-proletario èmma viazè a lanbrussch par tgnir zgurè al canaluss. Po di ganasén da sbarlecäros i did e, par bombón, 'na tórta con marmläda 'dbruggni suchéli. Cme l'éra logich i discórsj éron suj noster témp. Alóra a gnäva fóra dilj esperiénsi äd s' santani fa e pasa.

Dopoguerra

P'r ezémpi di témp 'd cuand in-t-il ca a gh'éra söl che un céssò par tutt la ca con tutt coll ch'a comportäva. Parpigrisja, specialmént i ragas, i lafävon dent'r a 'n giornäl acsì, al spasén 'dbórogh diMinè, l'arcmandäva sémpor:

- donni a vój al rud nèt. (cioè senza fagot inbotì) Esperjénsi äd cuand a s' gh'äva do camizi soltàn e gh'éra al ditt 'vunna adòs e cl'ältra alfos'. Un'ältra batuda l'éra: Sjora indò él so mari? L'é a lét parchè gh'ò lavè 'l bräghi.

La frutta

A s' parläva 'd cuand il mami in gh'ävon miga i sold par comprär la fruta e alóra nuätor ragas a s'andäva a robärla in-t-i camp cuand ancòrra l'éra zärba sibén che i s'arcmandävon 'd magnärta miga parchè 'véna al tifo'. Inveci al tifo al gnäva aj paizàn chi vdèvon il pianti scargädi. Il pianti 'd mór (gelsi) i s' fävon góla bombén e cuand a ja catävon, s'a s'éron in-t-un bél ciop 'd ragas, cuand gnävon zo i parävon zlädi.

I giochi

Èmma parlè di noster zógh: sinalcol, figurén'ni, al gerlo e i cararmè fat coj rochèt e chi gnävon fat andär dala forsa 'd n'élastigh. Miclot l'à contè ch' al tiräva fóra äd j anèj dala marolla 'd persogh sfregäda sóra aj sas zgaruflöz. Mo j éron anèj miga par lu che za alóra al gh'äva di did che parävon fat con di manogh da scòvva. A gh' sariss volsù di persogh gros cme di mlón. In-t-i noster discórs Maletti l'éra tajè fóra. L'éra trop giovvon a chi témp là. Cuand però è s'è parlè di carètt 'd lèggn con cuator ródi fati coj cuscinètt a sféra l'à podù dir la sòvva parchè al stäva 'd ca ataca ala ditta Poldi ch'al vendäva i cuscinètt e lu al gh'äva la manéra d'averghja sénsa tribulär. Béla forsa, tutt i pit j én bón! Nuätor inveci andävon a zlimoznär daj mecanich da machina, mo era miga tant facil averghja.

Dirige Michelotti

Dal libbor "Dirige Michelotti da Parma", äd Claudio Rinäldi, a sävon che Alberto al conosäva di parsonagg' dal calibro 'd Cesare Zavattini, Gianni Brera, l'avocät Barbè

e 'd j ätor ancòrra chi l'àn jutè bombèn in-t-al so lavór spe- cialmént in-t-il relasjón da arbitro. Alóra a l'ò provochè sicur d'averogh 'na risposta colorida. A gh'ò ditt:

- Alberto cme mäi génta acsì importanta i frequentävon un capanón cme ti? La provocasjón la gh'à vu sucés e la risposta l'é städa:

- Alóra t ' al spiégh mi. Parchè j àn capì che coll capanón chi, l'é 'na bräva par- sòn'na e onèsta. Ät capì? Parchè me mädra la m'à insgnè: educasjón, rispét, onestè, coràg'e n 'ésor invidiòz ädnisón, vala bèni? Va mo là! E chi j amigh lì, i m'àn miga dè ätor che 'na man, i m'àn dè un bras. La so risposta la m'à fat gnir in mént l'oservasjón 'dla me botgära che 'despèss la védda dil mami che fan miga oservasjón cuand i putén i s ' comporton mäl e la m'à ditt: - Me mädra l'éra 'na donna 'd sarvissi mo la m'à insgnè l'educasjón. Adés, j én tutti profe- sorèssi e i putén j én pu mälduchè.

I vecchi amici

Durant la sèn'na èmma ricordè amigh e parsonagg ' cme, prezempi, Vitorio Botti ch'l'é stè di primm a insgnär al djalett in-t-il scóli. Alberto l'à ricordè al famóz don Dagnén, al prèt ch'al l'à spozè. E ch'l'äva comentè, da finto burbero:

- Dónca ragas, chi l'é 'l masim. A m ' tòcca 'dspozär la fjóla d'un comunista! Alberto al continva:

- Mi són mäi stè unpretón mo cuand a t 'catäv cla génta lì... don Dagnén, don Lambartén ...gh'éra d'averogh stìmma. Ala fén 'dla seräda Trapelli al s'à re galè 'na masima di saggia ironia äd so non:

- Ragas, è méj ot óri in compagnia che un' óra 'd lavór.

Il poeta Fausto Bertozzi ha scritto queste rime che riflettono tutta l'ammirazione che ha per Alberto, oltretorrentino autentico come lui.

La ricéta

Äd forsa: cme gh'n'à un mur ädla Nonsiäda.

Dal cór: tant morbid cme 'l fuss fat 'd pién.

Corag': äd coll spontè in-t-'na baricäda.

Po, 'na spriciadén'na 'd sciumma cme gh'à al nostor vén.

Cata po su i pu bėj 'd tutt i fjór egh ' gh'é da San Fransèssch aj du Pavlot,

po armess'cia, cuata tutt cme 'n alvadór e t'gh'è l'impast drovè par für Miclot.